

# ÉLŐFALU HÁLÓZAT

2010. NYÁR

## A TEREMTETT VILÁG RENDJE

*Tisztelt Ünneplő Közönség,  
Kedves Barátaim!*

**K**öszönöm, hogy szólhatok itt, ahol most történelmet csinálnak.

A természetben nincsenek emberi mértékkel mérhető határok, de határok azért vannak! Minden faj, élőlénycsoport, társulás elfoglalja a neki rendelt helyét – ökológiai fülkét – ha ezt hagyják a körülmények. Gyökeret ereszt, uralkodóvá, meghatározóvá – ősi módon, vagy az ősiség törvénye szerint – őshonossá, *táiban élővé* válik. Ott érzi jól magát az élőhelyén, ott szaporodik, gyarapodik, él, amíg el nem pusztul, örök körforgásban.

Az élőlények társulásai attól is erősek, megtartóak, hogy többféle, jellemzően sokféle faj él együtt, együttműködésben, de versengő kölcsönhatásban egymással. Mindegyik a saját területén. A területet pedig megtartani, védeni kell mindenkinek a maga meghatározott, eleve elrendelt, öröklött módján. Mert mindenki csak a saját élőhelyén képes a legjobb teljesítményre, így válhat hasznos tagjává a közösségnek, a világnak, aminek szerves része.



Nézzük az ég madarait! Kitavaszkodván milyen erős hangicsálással jelzik, védik a revírjüket, szinte zeng az erdő, a csalitos. De erdő–mező járó társaim is jól tudják, hogy az egyébként félénk gyermekmesék nagyszerű őzikéje, őzbakja sem rest komoly fenyegetéssel megvédeni az életterét, ha pár választási időben járunk arra.

Az Aranykorban, ha volt ilyen, az emberek még tudtak az isteneikkel beszélgetni, még nem voltak köztük határok. Aztán, ahogy szaporodtunk, sokasodtunk ez az elrendezés sorsszerűen megtörtént. De bármennyire is próbáltuk magunkat kigondolkodni az ősi, megtartó közegből – a Természetből – a természet törvényei, vagy másképpen a Fönnvaló törvényei szerint élünk, működünk

mi is. Nem jó ebbe az ősi rendbe belenyúlni, ezt megváltoztatni!

Két módon juthatunk tovább. Először gondoljuk végig a következőt: Ismerjük meg a természetet és a természetünket, hogy képesek legyünk örülni egy olyan világnak, ami a harmónia és a helyes arányok szerint működik. Mert nincs jó élet a hamiságban!

Másodjára azt gondoljuk végig, hogy egy életközösségnek, például még egy növény-társulásnak is van vezérnövénye, meghatározó faja, ahogy az emberek csoportjának, közösségének is

van vezetője. A természetben könnyebb a többi élőlénynek ezt fölismerni, de nem így a teremtés koronájának, az embernek. Mit gondolnak az én Szeretett Barátaim? Miért nem ismerték föl az emmaus-i tanítványok Jézust? Mert vakságban szenvedtek, lelki vakságban. Először, aztán csak a helyes mederbe terelődött minden...

Itt és most fel kéne nekünk ismerni azt a személyt, aki tovább segít bennünket az úton, mert őt is biztosan segíti az Isten és akkor nekünk sem lesz rossz.

Végezetül engedjék meg, hogy Dsida Jenő soraival megerősítsem az elmondottakat:

„Ó, titkok titka:  
a földön itt lent  
belülről nézzen  
mindenki mindent,  
szemet és szívet  
és harcot és békét! –  
Áldja meg az Úr,  
áldja meg az Úr  
a belülről látók  
fényességét!”

*Czumpf Attila*

Elhangzott Tarjánban, 2010. június 4-én,  
de bárhol elhangozhatott volna...

## X. TÉLI ÉLŐFALU TALÁLKOZÓ

A következő (jubileumi) Téli Találkozó helyszíne: Drávafók, Fodor kúria.

Az időpontja még bizonytalan, mivel, ha sikerül az elromlott kazánt kicserélni, akkor a megszokott január közepe-vége lesz, ha nem, akkor november közepe-vége, amikor még talán elég egy enyhe fűtés. Ezzel kapcsolatban várjuk észrevételeiteket – jó-e a november a találkozásra?

Ide írhattok: [namzi@tvn.hu](mailto:namzi@tvn.hu)

## ÉLŐFALU HÍREK

### Természetes Életmód Alapítvány

*Üzenetek Agostyánból*

A Fönnavaló és dr. Nemcsics Ákos, valamint (8 éve!) hűséges csapata segítségével megint épült a Szent Ferencről elnevezett Árpád-kori körtemplom-másolat. Helyére került a kapuszárkó, faragott kapubéléssel. A falak már a kupola magasságánál járnak. Jövőre folytatjuk. Addig is várjuk a jókedvű adakozókat (akiket szeret az Isten), hogy velük is épüljön tovább a rotunda. Bali Tamás szobrászművész és fia, Mihály, Kővágóörsről, jelesül ők fogják elkészíteni – újra életre kelteni – a mintegy 800 éves templomajtot. Áldást kívánunk munkájukra!

Az építők mindenkor segítőkész és mindent rendben tartó háziasszonya idén is Labanc Györgyi volt.



*Legjobb befektetés az életmódváltás!*

*Legyél Te is tájban élő ember, ahol jó a föld, jó a víz és a napvilágot sem homályosítják el tájidegen elemek. A legtöbb, amit tehetsz saját magad és a rád bízott szeretteidért, ha megteremted az anyaföldhöz kötődő biztonságot, visszaszerzed az elvesző szerves tudást, hogy arányosan művelhesd a kétféle „szürkeállományodat”: amin jársz és ami a fejedben van. Persze, nem árt, ha ez még fölfelé (a Fönnavaló felé)*

is ívet alkot... Hol keresd ezt a helyet? Tatától 4 km-re, Agostyán tőzsomszedságában, Magyarország egyik első élőfalujának holdudvarában, saját körbefutó patakkal, ligeterdővel, önálló vízgyűjtő területtel, termékeny talajjal, jó útkapcsolattal és szükség esetén közvetlen áramellátással. A közel két hektáros föld három családnak ad biztonságot, megélhetést és tervezhető – szolgáltatók nélküli – jövőt. A letelepedéshez, a környezettudatos építkezéshez, a gazdálkodáshoz, a megélhetési gondok megoldásához és a szükséges szerves műveltségi tudás megszerzéséhez teljes körű segítséget kínál: Czumpf Attila (06-30-663-46-51), Gáspár János, rakkott- vagy sárfalú ház építő (06-20-200-74-26) és a Természetes Életmód Alapítvány (www.teaagostyan.hu).

*Czumpf Attila*

## Krisna-völgyi hírek

A Kisalföld déli részén, nagyanyám falujában úgy tartották, hogy „esőt és gyereket akkor kell fogadni, amikor jön”. Ez az egyszerű népi bölcsesség magában rejtette az isteni gondviselés mindenhatóságát, és az elfogadás alázatát. Elfogadták, hogy a természet irányítása nem az ő feladatuk, és tudták, hogy a gyermek áldás a családban, nem pedig az élvezet gátja (még akkor is, ha netán szűkösség, betegség, vagy korai halál keserítette a születések örömét). Az ő életük még nem sokat tett hozzá a mostani éghajlatváltozáshoz, de az abortuszt sem ismerték, még hírből sem (arról meg, hogy a kettőnek bármi köze lenne egymáshoz, most nem nyitok vallásfilozófiai értekezést).



Az idei május és június igazán csak bő csapadék, majd a júliusi száraz forróság a termelést nem segítette. Ismét beigazolódott, hogy milyen fontos a változatos gazdálkodási felépítés. Ha többféle zöldség, gyümölcs, gabona és kásanövény művelését visszük, akkor valami csak bejön. Lett ugyan gabonánk, de jól jön, hogy van hajdina, amaránt, köles és cirok is. A több mint 40-féle zöldségnövény sem luxus, hanem egymást jól kiegészítő változatosság, ha valami rosszul teremne. Gyümölcsből meg amúgy is van váltás hónapról-hónapra, legfeljebb egyik-másik kimarad. Az esőzések nyomán nem tudunk lépést tartani a gyomokkal, így jókor jött a sok-sok önkéntes, akik hosszabb-rövidebb időt töltöttek a biogazdaságban. Tapasztalhatták, hogy néha többet kell befektetni az eredményért.


Fenntarthatósági beruházásaink közül várjuk saját ivóvízellátó rendszerünk, és a jól működő nádgyökérszénás szennyvíztisztítónk végleges üzemeltetési engedélyét.

Július 23-25. között lezajlott a 15. Krisna-völgyi búcsú. Hálásan köszönjük Labancz Györgyinek és Kilián Imrének,

hogy eljöttek, és beszéltek Agostyán és Gyűrűfű életéről, valamint hogy aktívan segítették az Ökóvölgy program tájékoztató munkáját, sőt, hogy még a színpadi előadásokba és a hagyomány-konyhába is „belemelegedtek”. Ugyancsak sok önkéntes érkezett az egyetemi együttműködési programok révén, akiknek beszámolóját olvashatjátok a honlapunkon is (www.okovolgy.hu).

Már július végén megszólalt az „őszi bogár” – ahogy Fekete István mondja – alias pirregő tücsök (*Oecanthus*





pellucens). És ez az ősz valóban hosszú lesz. Szeptember elején éves nagy zárandoklat zajlik majd nálunk, 2-án ünnepeljük Krisna 5000 évvel ezelőtti megjelenési napját a Sri Krisna Dzsánmáasztamit. Várhatóan megújulnak az önkormányzatok, reméljük, a helyiben mi is újra szót kapunk. Október 5-7. között tartjuk Krisna-völgyben a III. Fenntarthatósági konferenciát.

Ha valaki mélyebben vagy más iránt is érdeklődik, keressen bennünket:

*Radhakanta dász (Barsi Attila)*  
*rk@1108.cc*

*Pártha dász (Pócze Vilmos)*  
*pd@1108.cc, 06-30-206-7332*

## Gyűrűfüi hírek

**K**özeleg az ősz, jönnek-mennek, szállingóznak Gyűrűfűről-Gyűrűfűre az emberek.

Nyáron elköltözött kedves falutársunk, Erzsi a két kislányával Sopronba (miután 2 éve elhagyta a férje).

Házukat sikerült eladni, melybe 1 hónapja be is költöztek új lakói: egy idős apa és középkorú fia, akik Pestlőrinc hangos-büdös közegét hagyták maguk mögött. Emellett egy hódmezővásárhelyi család is komolyan fontolgatja az ideköltözést. Jelenleg is árulnak egy tanyát a gazdái, igen borsos áron, de szép helyen.

Részönkormányzatunk pályázott a „Magyarországi Települések Biodiverzitás Díjára”, most izgatottan várjuk az eredményt, mely szeptember közepére várható. Aprók vagyunk ugyan, de bízunk benne, hogy kicsikből is lehetnek nagyok, ha elég elszántak hozzá.

*Fridrich Ágnes*



## Nyitott Falu program Németbányán

**A** programot szeptember 17-18-ára szervezzük. Részletes információ megtekinthető a falu honlapján ([www.nemetbanya.hu](http://www.nemetbanya.hu)), „Rendezvények” címszó alatt. Előző héten (szeptember 12.) Szent Anna zárandoklat lesz Szanyba.

*Narancsik Imre*

## Hírek Máriahalomból

**A** Biofaluban nyáron is inkább a vendégház élt. Éppen annyi önkéntes érkezett, amennyi a csoportokhoz jó volt. Megtapasztaltuk, hogy az önkéntes munka nem önfeláldozás, hanem egy örömteli, tanulságos folyamat. Éppen olyan ismeretlenek jöttek egyszerre, akiknek valami dolguk volt egymással. A vendégek pedig élvezik, hogy a körülöttük lévőek jól érzik magukat a munka mellett.

Más volt az idei önkéntesség mint tavaly. Szerintem jövőre is folytatjuk.

Augusztusban Bösztörpusztán kiállítottunk. Megpróbáltunk kézműves termékeket is eladni. Sajnos a fa tárgyakra nem volt érdeklődés. A tönkölypárnák viszont elkelték. Mindezekkel együtt jó tapasztalat volt a Biofalunépszerűsítés mellett megfogható dolgokat is mutatni.

### *Faültetés*

Sajnos a tavaszi nyárfa dugványok – gondolom a magas talajvíz miatt – nem keltek ki. A másik ok a buja növényzet lehet. Ha valakinek van tapasztalata nyárfaültetéssel (ingoványos, intenzív növényzetbe), köszönöm, ha jelez. 1200 dugványunk bánja a tapasztalatlanságunk...

November végén megint várunk önkénteseket akác és szil magoncok ültetésére. Részletek a [www.biofal.hu](http://www.biofal.hu) honlapon.

### *Kiadó lakások*

Ősztől van egy 70 m<sup>2</sup>-es fafűtéses és egy 90 m<sup>2</sup>-es gázfűtéses szabad kiadó lakásunk (55e, 70e/hó).

Szép napokat!

*Géza*

## **ÉLMÉNYBESZÁMOLÓK**

### **Beszámoló a XVI. Nyári Élőfalu Találkozóról**

*2010. Németbánya*

A hosszú esős hetek után az első napos hétvége még az égiek támogatását is mutatta. A látogatók derekabbja péntek este már megérkezett és vasárnap délelőtt is kitartott. Többen a szombati ebéd előtt jöttek, és még aznap este tovább is mentek vagy csak a vasárnapi befejezés után érkeztek a fürdőzésből.

Németbánya az északi vagy magas Bakonynak is nevezett középhegységünk erdeinek szívében fekszik. Klímája szubalpin, azaz Magyarországon egészen ritka hűvös, gyakran párás. Leginkább erdőgazdálkodásra, állattartásra alkalmas. Konyhakerti termesztésre kissé mostoha.

A találkozó legnagyobb része Narancsik Imre és felesége, Eszter portáján zajlott. A péntek este vacsorával, beszélgetésekkel, bemutatkozásokkal, az újratalálkozások örömeivel telt el. A szombati séta, a falu elején Blaskovits Zoltánék gyönyörű szép, fából épített lakóházától indult. A második megálló Gorelik Nóráék házánál, és biotermesztésre átálló kertjénél volt. Harmadik megállónknál, Berhidai Pétertől éppen felújítás alatt álló házuk részletes bemutatását kaptuk. A házigazda budapesti kisgyermekes család egyelőre csak szabadidejét tölti itt munkával. A saját kivitelezésű sörkollektor bekapcsolt ventilátora ragyogóan fújta a meleg levegőt. A téli ki-

sebb napsugárzás egy szoba fűtés rásegítését tudja szolgálni, a teljes fűtést nem, de amennyit megta-  
karítunk vele, az mind nyereség. Tetősíktól, tűzfaltól eltérő síkban napkollektort esztétikusan elhelyezni nehéz. Egy merész lehetőség, ha a teljes csonkakontyos tetővéget, tűzfalásra átalakítva, abban üveg mögé rejtve, a teljes oromfalat kitöltő sörkollektort építenénk, így a hozzávezető csövek mind a padlástérbe, kívülről nem látható helyre kerülnének. A 3-4 szeresére növelhető felület teljesítménye pedig önmagáért beszél.



A felújítót dicséri, hogy a tornác szép boltíveit tovább hangsúlyozta, és az udvari homlokzat végének erős görbületét szép archaikusan meghagyta. Követendő példa a felújítást a hiányzó ereszcatorna megépítésével kezdeni, ezzel a falakat az állagromlástól óvni.

A séta a Narancsik-házhoz tért vissza, itt már többéves, átgondolt, folyamatos kemény munka eredménye kézzelfogható, a ház szépen fel van újítva, falusi vendéglátásra szobákkal bővítve. A tágas kertben virágok, bokrok, napkollektoros zuhanyzó, az udvarban tehénnek, kecskének, birkának, disznónak, baromfiaknak istállók, ólak. A tüzelés fával történik, ami szintén megújuló energiaforrás. Mindezek tetejében közvetlen és barátságos a vendégfogadás.

A téli hírlevélben benne volt már az

időpont és a rendezők elérhető-  
sége, mégis négy nappal a kezdés  
előtt csak 18-an jelentkezünk be. Több  
ébresztő körlevél is ment, egyikben én is  
ecseteltem, hogy a rendezőkkel szembeni  
tisztesség is megköveteli, hogy szóljunk,  
hányan leszünk. 50-70 főre előteremteni  
tányért, ételt, ülőhelyet, fekvőhelyet igen  
nagy feladat. Legközelebb egy hónappal  
előre jelentkezünk, töltsük ki a találkozó



idejét, a magunk kútfőjéből is tegyük  
hozzá, a szerény részvételi díjat fizessük  
ki!

Németbánya lakossága három részre tagol-  
ható. A számunkra legkedvesebbeket előre  
sorolva, az élőfalvas felfogású beköltözők,  
részben még csak hétvégi látogatók.

A második csoport, a kitelepítéssel sújtott  
sváb falu maradék lakossága, akik egy év-  
tizede még a háztáji mellett eljártak  
Veszprémbe, Ajkára, az iparba, még téli  
időjárásban is, hosszú órákat az utazással  
töltve. Őseik alapították szívós, szorgalm-  
mas munkával a települést.

A harmadik csoport a nyaraló tulajdonosok  
akik építészetileg kezdik a falut a maguk  
arcára átformálni. Különböző hullámok-  
ban, a legkülönbözőbb helyekről, más-más  
ízléssel. Van fachwerkhaus, észak-német  
hatást mutató, másik utca végen igazi ba-  
jor stílusú ház óriási telken, a szalagtelkes  
hagyományos faluszerkezetben. Az új há-  
zak óriásiak, a tetők hajlásszöge, szer-

kezeti formája mind más. Sok  
volt kitelepített vagy leszármazottja  
épít itt nyaralót, ezzel is segítve a falu  
fennmaradását. Az egységes falukép átala-  
kulóban van. Néhány tűzfalas, az utca felé  
nyílt arcot mutató szép, régi ház fogja meg  
tekintetünket. Egyik ilyen ház vakolathí-  
mét éppen ottlétünkön javították, a mes-  
ter elmondása szerint a címer már az ő  
emlékezete kezdetétől díszíti a lakóházat.

E három csoportot, hangolja össze Nagy  
Gábor polgármester, akinek vezetésével a  
pénztelenség ellenére is a falu él; új, na-  
gyon ízléses templomuk, és kultúrházuk is  
van. Szombat este a helyi néptánc tanfo-  
lyamba kapcsolódtunk be, jókedvcsináló  
somogyi zenére táncoltunk.

Polgármester úr a szombat délutáni főmü-  
soridőben a helyi pénz fogalmáról, lehető-  
ségeiről beszélt, becsülendő, hogy a napi  
nehézségek mellett még jövőbe mutató dol-  
gokkal is foglalkozik. A vacsora szabad tű-  
zön készült, bárki besegíthetett. Sötétedés  
után borok mellett folyt a beszélgetés a  
megszokott mederben. Sok kenyérlángos  
sült vegetáriánus és sonkás kivitelben, de  
éjfélre mind elfogyott. Jó hangulatot adott  
Kilián Imre gitárjátéka, a 70-es 80-as éve-  
ket, és lázadó ifjúságot idéző énekével.


*Szabó Miklós*

## **Beszámoló a „Megtalált falu” fó- rumról**

*2010. augusztus 13-án, Bösztörpusztán, a  
Magyarok Országos Gyűlésén tartott esz-  
mecserén elhangzott gondolatok.*

**E**lőrebocsátom, hogy nem értékítélet,  
hogy ki került be a beszámolóba és ki  
nem. Nagyon tömény volt az egész napos,  
feszített program, muszáj volt néha szünet-  
teket tartani. Ez egyben építő kritika is a  
szervezők felé. Talán egy picit lazább me-  
netet kellett volna választaniuk. A kritika  
után folytassuk dicsérettel, ami egyaránt  
illeti a szervezőket és az általuk na-





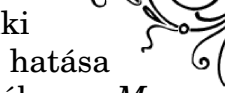
gyon jól kiválasztott előadókat: Bár azt gondoltam, hogy jól ismerem ezt a témakört, jócskán hallottam új gondolatokat és nagyon sokszor találkoztam az ismert elképzelések számomra új, nagyon frappáns megfogalmazásával. A magam részéről nagyon köszönöm mindenkinek!

Sajnos a MÁV nem igazodott a programhoz, így **Tóth Ferenc** előadásának a végére értem oda. Így is nagyon szuggesztív volt a végén összefoglalt üzenet: „*Azonnal váltsunk önellátó, a felesleget elcserélő, nem árutermelő kisgazdaságok együttműködő rendszerére.*” Jelenleg ugyanis külszíni fejtéssel gabonát bányászunk, körülbelül ilyen szinten áll a hatékonyság. Tartósabb üzemanyagihiány – ki készül erre? Hosszabb áramszünet – ugyan ki hiszi el? Ha reálisan nézzük a közeljövőt, egyértelmű, hogy az árutermelés tévút. Az önellátást kell megcélozni és a gazdaságok közötti együttműködést, amellyel az önellátásra segíthetünk rá.

Addig is, amíg az önellátásra váltás megvalósulhat, lényeges lenne élni a kistermelők előtt frissen megnyílt lehetőségekkel, ennek a gondjairól beszélt **dr. Márai Géza**. Nagyon jó, hogy sok felesleges költöttséget, és a közüzemi beszállítást akadályozó előírást eltöröltek, csak kétséges, hogyan fog az 500 ezer fő- és mellékállású kistermelő megfelelni ennek a kihívásnak. Nálunk boldogabb országokban a helyi közösség adja a kontrollt, ők érik el, hogy mindenki betartsa az ésszerű higiénia és a tisztességes gazdálkodás alapszabályait. Nálunk a helyi közösségek nem nagyon léteznek, nyitott kérdés, hogy fog működni az új helyzetben a kistermelők piaca, képesek lesznek-e jobbat előállítani, mint a tömegélelmiszer?

**Balogh Péter** előadásából számomra ez volt a mottó: „*Ma nem a pék süti a kenyeret, hanem a közgazdász és a marketínges.*

*Olyan is.*” Ő arról beszélt, hogy kétféle világ között őrlődünk. Az egyik ural-



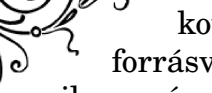
kodik ma, és (szinte) senki nem tudja kivonni magát a hatása alól. (Péter megfogalmazásában: „*Ma mindenki városi.*”) Ez a világ modern, fejlett, mechanikus (gépszerű), versengő, harcban a természettel/teremtéssel, istállózó, antiteista, az eszközeit (élelem, energia, ruházat, gépek...) kívülről szerzi meg/be, földönkívüli. Meghajtója a pénz, célja a profit.

A másik világ, amelyet olyan sokan áhítunk hagyományos/szerves, fejlődő (a fejlett világ szerint tehát fejletlen), organikus, azaz élő, természetszerű, együttműködő, harmóniában van a természettel, legeltető, belső, személyes vallású, önellátó, helyi. Meghajtója a fény, más szóval a szeretet, célja az élet.

„Mindenki városi”, de lényeges, hogy ezt felismerjük. Ha tisztán látunk, eldönthetjük, hogyan építjük, építjük-e egyáltalán a „szocializmust”?

**Vukics Ferenc** megnyitójára Péter előadásába (szervesen) beágyazódva került sor. A számtalan közül csak 2 gondolatot emelek ki: „*Magyarország nincs megszervezve. A nálunk elvégzett munka többsége felesleges.*”

**Leidinger Dániel**, a Magyarok Szövetsége Környezetvédelmi Tagozatának vezetője beszélt az MSZ „környezetvédelmi programjáról”. Elmondta, hogy komoly meg hasonlóság volt számukra maga a tagozat léte is, mert implicit módon, ha ez a tagozat környezetvédő, akkor a többi környezetromboló? A környezetvédelemmel nem tagozatnak kell foglalkoznia, hanem a teljes Szövetség működését át kell, hogy hassa ez a szellemiség. Éppen ezért azt gondolták végig, mit üzennek a többi tagozatnak, hogy megvalósuljon a Börzsönyi Nemzeti Tanács által megfogalmazottak közül a 21.: „Minden tevékenységünkben az élő környezettel való összhangra törekszünk.” Az alapvetéseket Molnár Géza „A természet nem forrás, hanem társ!” gondolatára építették föl. A programmal-



...kötés alapja a már létező erőforrásválság/-hiány volt. Javaslatuk egyrészt a szerkezet átalakításra vonatkoznak, másrészt a hiányhelyzetre való felkészülésre. Az a gazdálkodás, amelyben most 2-3-szoros terméshozam növekedést érünk el 16-szoros energia és 44-szeres vegyszer felhasználás mellett, nyilvánvalóan tarthatatlan.

A természetes rendszerek egymásba ágyazódó, önhasonló, körkörös mintázatot mutatnak. Ez egy olyan univerzális struktúra, amely minden léptékben megismétlődik. (Ezt jelenti az önhasonló.) Ha a társadalom bele akar simulni a természetes rendbe, neki is ezt a felépítést kell követnie. Ez a tájhoz igazodó természetes gazdasági rend, amely egy területi és helyi közösségi alapokon működő világban spontán módon is kialakul.

**Veres Nándor**, Nagykörű polgármestere pontokba szedte a vidéki élet problémáit:

- \* A falu nem rendelkezik az erőforrásaival: Pl. ők a Tisza mellett élnek, de egy távoli kft-é a halászati jog. „Adjátok vissza a földjeinket, vizeinket, erdeinket!”
- \* Nem is ismeri a falu az erőforrásait, már nem is gondolkodnak benne az emberek.
- \* Ami az övék, azzal se jól gazdálkodnak.
- \* Nincs helyi gazdaság, a multik bérrabszolgát csináltak az emberekből.
- \* A falura jutó jövedelmeket se jól költik el. Pl. Nagykörűn az emberek egy év alatt nagyjából 1 Mrd Ft jövedelemre tesznek szert. Ebből 4-500 MFt-ot költenek nem tartós fogyasztási cikkekre. Még ezt sem helyben költik el, hanem a nagyáruházakat gazdagítják belőle. Pedig, ha ez a pénz helyben forogna, a hatása sokszoros lenne.

Hol a megoldás?

- \* A legfontosabb a tisztánlátás: Észre kéne venni az embereknek, hogy ha a multinál valami 20 Ft-tal olcsóbb, azzal nem járnak jobban, mert valójában ezekkel a vásárlásokkal végzik ki lépésenként a falujukat.
- \* Lehetne központi keretet is találni a vidék támogatására: A Hankook pl. 32 Mrd Ft támogatást kapott. Ennyi pénzből 320 db, egyenként 100 MFt-os feldolgozó üzemet (pl. savanyító, aszaló, lekvárfőző...) lehetett volna építeni. Egy ilyen méretű üzem már elég komoly. Gondoljunk csak bele, mi hatása lehetne 320 kisüzemnek!?

**Géczi Gábor** a gondolatainkban és a rendszerben rejlő ellentmondásokat emelte ki: pl., ha ma kitör valami nyavalya az állatokon, azt az állományt levágják. Esélyt se adunk rá, hogy kiderüljön, lenne-e közöttük olyan, amelyik meggyógyul vagy el se kapja, s így nem is alakulhatnak ki ellenálló fajták. Az élet maga a változás, de mi kikapcsoljuk. A fajtagyűjteményekben olyan régi fajtákat találunk, amelyek több ezer év változásait tudták követni. Nem új megoldásokat kéne keresni. Kísérletezésre már nincs idő. A bevált dolgokat kellene alkalmazni.

Ma a félelmeink akadályoznak minket a cselekvésben, nem a tunyaság. Azért félünk, mert nincs közösség, amely oda tudna állni mellénk. Számptalan iparág épül ezekre a félelmekre, pl. biztosítást kötünk, nyugdíjra gyűjtünk. Ne ezekre alapozzunk, hanem higgyünk magunkban, próbáljuk meg, hogy oldódjanak félelmeink!

**Kovács Gyula** a régi magyar gyümölcsfajtaokról beszélt, elsősorban az Őrségre koncentrálva. A Göcsejben/Őrségben, előfordult, hogy az ellen a vetést kiprédálta, ilyenkor a gyümölcs maradt egyetlen tápláléknak. Ez a terület szabad várjobbágyok kis gazdaságaiból állt. Az élet minden területére megvoltak a megfelelő gyümölcsök, s megvolt hozzá a felhasználás.



nálási kultúrájuk is. (Pl. miből készült ecet, mit aszaltak, mit ettek frissen, mit tároltak...) S ezek a fajták akár falvanként nagy eltéréseket mutatnak. Eddig több, mint 600 fajtát gyűjtött és még nem ért a végére. Közel egy tucat apró génbank működik az Őrség-Göcsej-Hetés területén. Ezek a tündérkertek.

**Orosz Mihály Zoltán**, Érpatak polgármestere 10 pontban sorolta föl, következtességük hogyan teremtett rendet. A legfontosabb lépés: elfelejtettek minden sztereotípiát.

Nincsenek más különbségek, csak kétféle ember van: aki építi Érpatakot és aki rombolja. A másodikkal addig harcolnak, amíg vagy abba nem hagyja a romboló tevékenységet vagy el nem költözik vagy börtönbe nem kerül. A közösség szabályait először mindenkiben tudatosítják, majd zéró toleranciával betartatják. Nincs kivétel, minden szabály mindenkire egyformán vonatkozik. Az, hogy valakinek hátrányos a helyzete, lehet magyarázat, de nem mentség. Így pl. nem kötelező ingatlant fenntartani a faluban. Ha valaki az ingatlantulajdonos-

ságot választja, akkor köteles kommunális adót fizetni, a portáját rendben tartani. A szabályok betartása érdekében vállalják a legnehezebb konfliktusokat, sőt általában ezekkel kezdik az intézkedéseket, mert a legrenitensebb emberekkel szembeni fellépés erősíti a közrendbe vetett bizalmat és eltántorítja a kisebb stílusú csirkefogókat a szabályok áthágásától. Az összes hatóságot szövetségesüknek tekintik, de ha nem teszik a dolgukat, akkor velük is felveszik a harcot és kikényszerítik, hogy a

törvény által előírt lépéseket tegyék meg. A hatóságok intézkedéseit azzal segítik, hogy egyetlen szankciót sem hagynak elévülni, mindet figyelemmel kísérik.

**Lantos Tamás**, Markóc polgármestere az alkalmazkodó gyümölcsészetet mutatta be. Bevezetésként ő is beszélt az élet rendjéről, amely a táj, a falu, a közösség, a család rendje. Az egészben részek vannak, pl. a tájban a települések. A természetes rendben az egész szab funkciót a résznek. S ez

a szerkezet ismétlődik lefelé, minden szinten. Az önellátás azt jelenti, hogy vissza kell adni a falunak az egység szerepét, hogy a települések meg tudják határozni a saját sorsukat. Ez az önellátás tágabb értelmezése. Ide tartozik a saját élelmiszeren, vízen és energián kívül pl. a saját kultúra és saját közösségi rend megteremtésének képessége is.

Az alkalmazkodó gyümölcsészet tulajdonképpen egy kényszerpálya. A sok-sok elem olyan rendszert képez, hogy együttesen ellenállhatatlan vonzerőt gyakorolnak, ezért az emberek

nem tudnak rosszul viselkedni/működni. Közösségi szaporítókeretet működtetnek, ebben 100 fajtából 4-5 oltványt nevelnek évente, ez 500 csemete. Ebből már a környező településekre is jut. A zöldségeskert és a baromfi is része a gyümölcsöskertnek. Ezt támogatják azzal, hogy régi fajta baromfikat, palántákat és vetőmagokat is adnak az embereknek. A palántát a községi fóliasátorban nevelik, és vetőmagot is termelnek. A termelési kultúra megszerzésére ingyenes képzéseket szerveznek,



erre szereznek külső támogatást. Az értékes, régi kertek fölött gondnokságot vállalnak, ha a gazdája nem képes megfelelően kezelni. Lekvárfőzöt és aszalót építenek, amelyet a helyiek ingyen használhatnak, vagy helyettük önköltségesen megcsinálják a feldolgozást.

**Hamvas Gábor** szerint, ha ma lelkesedünk valamiért és igyekszünk megvalósítani, akkor ez a mostani intézményrendszerbe ágyazódik be automatikusan, s ez az intézményrendszer tönkreteszi legszebb elképzeléseinket is. Nem a magántulajdon a baj, hanem a magánérdekek kontroll nélküli érvényesülése, ami egy rendszerhiba. Kiküszöbölésére közösségi intézményeket, közösségi kontrollt kell létrehozni. Az ötletet általában a magánlelkesedés adja, de a közösségnek kell felügyelnie a folyamatokat. Ehhez például egy beruházás során szét kell választani és más szabályokat kell alkalmazni a cselekvő személyre, aki ott él helyben és a pénzügyi befektetőre. A közösség számára fontos beruházások akár külső nagybefektető nélkül, nagyon kis egyéni befektetések összeadásával is megvalósíthatóak. A Világfa Szövetség az ilyen megoldásoknak keretet adó rendszeren dolgozik.

**Fülöp Sándor**, a jövő nemzedékek ombudsmanja beszámolt eddigi eredményeiről, pl. hogy eddig sikeresen lobbiztak a Tápiószelvi Agrobotanikai Intézet érdekében. Ez Európa harmadik legnagyobb fajtagyűjteménye, példátlan értékű nemzeti kincsünk. Sajnos veszélyben van. Nagyon lényeges gondolata volt, miszerint, hogy ha rosszul csinálunk valamit, a jó lépés is káros. Ilyen pl. a lock-in (bezáródás), amikor megvalósul egy beruházás, de nem a megfelelő színvonalon. Felállványozzák a házat, szigetelnek és bevakolják. Ha az a szigetelés csak 10-20%-ot fog meg, holott 80%-ot is lehet-

ne, az nagyon nagy baj, mert ez a beruházás hosszú évekre „bebetonozza” a nem elégséges szintű szigetelés miatt megmaradó energiapazarlást.

Végül felsorolta, milyen nehézségek vannak a vizet, az energiát és a termőföldet érintő jogi szabályozás jó irányba terelésével.

A tanácskozás résztvevői megállapodtak abban, hogy a jövő évi, 2011-es Magyarok Országos Gyűlésén újra tanácskoznak, és megbeszélik az addig eltelt időszak változásait, újabb közösségi kezdeményezéseit.

*Almássy Tamás*

## FöldKelte tábor

*2010. július 14-18.*

A FöldKelte nyári tábora napsütésben és jókedvben telt a Zirc közelében fekvő Akli majorban. Ideális környezetben ahhoz, hogy új kapcsolatokat építsünk, közös jövőt tervezzünk; a tábor elsődleges célja ugyanis ez volt. Össze kívántuk hívni és



együttműködésre serkenteni azokat a fiatalokat, akik kiutat keresnek a mostani, válságban vergődő, kényszerpályán mozgó rendszerből. Másodlagos célként pedig azt tűztük ki, hogy a rendelkezésre álló pár nap alatt mindenki nyerhessen egy kevés bepillantást az önfenntartás különböző területeibe. A résztvevők kiválaszthat-



ták a nekik leginkább tetsző „tanórákat” a permakultúrás kereteskedéstől a napelemekkészítésig, a földhözjutás jogi kérdéseitől a méhészetig. Örömmel láttuk, hogy a tábor beteljesítette a célját, a gyakorlati foglalkozások jól sikerültek, sok régi-új praktikát tanulhattak meg a résztvevők; a második nap estéjén már a major területén szedett gyógynövényekből főzhattünk teát, a vacsoránkhöz pedig a workshopok alkalmával készített sajtot csipegethettük (még parenyica készítésébe is belekezdünk). A szellemi alkotóműhelyekben fokozatosan kialakuló gondolatok és tervek szerencsére nem akadtak meg a „Milyen jó lenne, ha...” állapotban, hanem lendületüket megtartva konkrét feladatok, határozott vállalások formájában kristályosodtak ki a tábor utolsó napjára. Ezek között sok minden szerepelt: egy könyv lefordításától, a 2011-es nemzetközi tábor megszervezésén át, egy újabb közösségi kert létrehozásáig. Tervezzük még, hogy ősszel visszatérünk a csodás majorba, és segítünk az Akli tájbolt megnyitójának szervezésében. Ezzel is ki szeretnénk fejezni köszönetünket Vajda Eszternek, hogy ebben a nagy múltú épületegyüttesben tarthattuk a tábort (ha még valaki nem hallott volna Eszterről, többek között az ő érdeme is, hogy tavaly az igen jó tulajdonságokkal rendelkező magyar nemesítésű Sárpo Míra burgonyafajta vetőgumói annyi emberhez eljutottak az országban). Ezen felül hálásak vagyunk a bábáknak, workshop vezetőknek, előadóknak és persze minden résztvevőnek, hogy megosztották velünk tudásukat, és nagylelkűen túltették magukat a nomád tábor kisebb-nagyobb nehézségein.

Reméljük viszontlátunk Titeket ősszel!

*Zimmermann Dani*

## GEN Globális Ökofalu Hálózat, 2010

Az idei európai ökofalu konferenciát Olaszország legnagyobb öko-közösségében, az Alpok lábainál fekvő Damanhurban tartották. Az 1975-ben alapított közösség mostanra már hatalmas területet, több mint 1200 hektárt birtokol, amin többnyire tavak, erdők, gyümölcsösök találhatóak, de még műtermek és egy amfiteátrum is. Damanhurnak továbbá saját alkotmánya, pénzneme, sőt napilapja is van (az utóbbi nem biztos, hogy túlságosan környezetbarát módja az információ terjesztésének). Az itt lakók már a kezdeti időkben úgy döntöttek, csatlakozni kívánnak a GEN-hez, és idén boldogan vállalták, hogy ők legyenek a konferencia házigazdái. Az ese-



ményre Európa szinte minden országából érkeztek látogatók. Azért csak szinte, mert a keleti blokk sajnos igen szerényen képviseltette magát, Magyarországról, Szlovéniából és Ukrajnából jöttek csak kelet-európai küldöttek. Viszont Európán kívülről nagy volt az érdeklődés. Messziről jött vendégek érkeztek Törökországból, Izraelből, de még Kongóból, Szenegálból, és Indiából is. Jó volt hallani, hogy fejlődő országokban is fontosnak tartják a még élő falvak megőrzését, támogatását, és nemcsak a gazdaság felzárkóztatása meg a GDP hajkurászása a cél. Szenegálban még azt is tervezik, hogy még egy külön minisztériumot is felállítanak az ökofalvoknak. Reméljük az intézmény elsődleges



feladata a segítségnyújtás lesz.

A hálózat költségvetési tervei között szerepelt a nemzeti ökofalu találkozók anyagi támogatása is. Ennek keretében a Magyar Élőfalu Hálózat is biztosíthat segítségre, bár egy ilyen kérés előtt udvarias lenne rendezni a kétéves tagdíj tartozásunkat. A találkozó kifejezetten családi légkörben telt. A szervezők fontosnak tartották, hogy mindenki feloldódhasson és kialakuljon bennünk az együvé tartozás érzése. Ez utóbbi annyira jól sikerült, hogy a hazautazásom napjára már alig bírtam fejben tartani a sok újonnan kialakult barátságot. Remek érzés volt látni és érezni, hogy Európában rengeteg ember van, aki egy természetesebb, szeretettel telibb világot szeretne építeni és ezért mindent meg is tesz. Nem vagyunk egyedül.

A 2011-es konferencia szintén júliusban lesz, ezúttal Portugáliában, a Tamera nevezetű ökofaluban. Ehhez fontos hozzátenni, hogy a helyszínről folytatott szavazás második helyezettje a magyarországi Krisna-völgy lett. Talán majd a világméretű változásokkal kecsegtető 2012-es évben ránk kerül a sor...

*Zimmermann Dani*

## **Beszámoló a II. Eperjes Pusztai Kalákáról**

*A magyar édenkert  
A szívünkben születik  
Fűzfa hegyén a Nappal*

**S**ok kérdés járt fejünkben ahogy közeledett nyári táborunk: Vonzó lesz-e vajon az alföldi táj az embereknek? Érdekel-e valakit egy újabb élőfalu kezdeményezés? És tudunk-e majd olyan hangulatot teremteni, ami életreszóló élményt nyújthat az idelátogatóknak?

Végül összejött egy csapat, akik valamiért kíváncsiak voltak rá, hogy mit is csinálunk mi a puszta közepén. És mind azért jöttek, hogy önkéntesen, szeretetből

dolgozzanak együtt, hogy itt életre keltsük ezt a tájat. Ez volt a legnagyobb csoda a hét során, hogy ezek az emberek a Kárpát medence különböző részeiből érkezve, egymást elfogadva, segítve, összehangolódva tudtak egy célért fáradozni, együtt az asztalnál áldást énekelni, és a munka végén közösen ünnepelni.

Fontosnak tartottuk, hogy olyan építmények készüljenek a héten, melyek gyakorlati szempontból és szimbolikusan is jelen-



tősek e tájba való visszatérésünk kezdetén. Kialakítottuk a tűzrakó helyet, rendbehoztuk a kút környékét, pallóutat építettünk az érmeder fölé, útjelző táblát faragtunk a kövesút mellé, az előttünk itt élt őseinknek emlékoszlopot állítottunk, imatáblákat festettünk.

Ahogy teltek a napok, és halványult bennünk a város zaja, úgy kezdtük lassan megérezni a puszta csendjét, a természet ritmusát, az alföldi táj számtalan apró csodáját, hogy miért is énekelt erről

Sinka és Petőfi.

És közben rengeteget tapasztaltunk, hogy miket tudunk alkotni két kezünk munkájával, hogy mekkora a természet ereje, amikor itt vihar kerekedik, és csak egymásra számíthatunk. Hogy melyek az igazán fontos dolgok az élethez: hogy legyen mit ennünk, tiszta vizünk, biztonságos hajlékunk, és jó társaságunk. Előadóinktól hallottunk a népmeséink titkairól, egy mesterséges határral szétszabdalt táj népének sorsáról, és páratlan természeti értékeiről, a táj- és ember kapcsolatáról, tanultunk fát faragni, fűvet kaszálni, dalolni, táncolni...

Reményeink szerint mindenki vitt haza magával az itteni lelkesedésből, amivel saját környezetében folytatja a testi, lelki építkezést. Bennünk, szervezőkben pedig megerősödött a hit, hogy sok ilyen kalákát kell még szervezni, mert a szeretetben együtt dolgozó emberek tudják újjáépíteni a világot.

*Tóth Miklós*

## ORMÁNSÁG NÉPI TÁJINTÉZET

**E**lég reménytelennek tűnik az Ormánság jelenlegi helyzete, de különösen a jövője. Egyes történelmi időszakok tanúsága szerint az Ormánság adottságai a benne élő népet életképességre, jólétre, magas kultúra kialakítására predesztináltak, mára mégis életképtelenné vált. A jólét lehetősége és a jelenlegi leromlott állapot között ellentmondás feszül.

Az Ormánság helyreállítását vagy fejlesztését szolgáló semmiféle beavatkozás nem fog táptalajra találni itt, ha az nem a *helyi társadalom talpraállítását, öngyógyító és önerős fejlődőképességét segíti elő*. A jelenlegi fejlesztési beavatkozásokkal a lakosságra – jellemzően a munkahelyteremtéssel – kényszerített feladatok táj-

idegenek, így maga az ember is tájidegen elemmé válik. A helyi gazdaság számos módon fejleszthető lenne, de a lehetőségek kihasználását a helyi közösségek, kultúra és lakosság leromlott állapota meggátolja. Ezért a tervezés, végrehajtás és a visszacsatolásokhoz való alkalmazkodás minden olyan elemét a helyi embereknek kell elvégezniük, amely általuk elvégezhető. A meglévő erőforrások



kat kell csatasorba állítani idegen erőforrások ellenőrizetlen behozatala helyett. Az elrontott erőforrásokat helyre kell állítani.

A helyi ember nem alkalmas már önmagán segíteni, de föl lehet erre készíteni. A helyi társadalom két szélsőséges rétege (1) a meggazdagodott vállalkozói réteg, és (2) a kulturálisan leromlott szegény lakosság nem alkalmas az Ormánságért felelős, akár áldozattal is járó viselkedésre. A meggazdagodottak cselekvésére a jövedelem- és a vagyonomaximalizálás, míg



az elszegényedettek cselekvésére a túlélésre törekvés jellemző. A „falusi középréteg” a helyi társadalom egyetlen olyan csoportja, amely az Ormánságot szolgáló változások kezdeményezésére és következetes végrehajtására alkalmas. Ez indokolja a középrétegre alapozott fejlesztést, amelyhez intézményi keret is rendelkezhető. Lehetséges neve: Ormánság Népi Tájéntézet. Megalapítását az Ormánság Alapítvány kezdeményezte, első két évi működéséhez sikerült forrást is szereznie.

*Ormánsági*, mert az Intézet az Ormánság nevű konkrét történelmi táj életben maradását és fejlődését hivatott szolgálni. *Népi*, mert az Ormánság népének tudására és cselekvésére épül a tevékenysége. A mindennapi emberben főlhalmozódott tudást ugyanolyan értékű tudásnak ismerjük és ismertetjük el, mint a „hivatalos” szakértői tudást, így ugyanazt a társadalmi megbecsülést is kívánjuk számára nyújtani. A megbecsülés fontos része a tényleges teljesítmény pénzzel való honorálása, legyen az (népi) szellemi vagy fizikai alkotás. Az Intézet ki kívánja venni az Ormánság fejlődésének irányítását a külső szakértői és a politikai bürokratikus irányítás alól, és azt a népi szakértők kezébe kívánja helyezni. *Tájéntézet*, mert táji szinten a „táji minőség” kialakítása és fönntartása az alapfeladata. Tevékenységének viszonyítási egysége a táj, amelynek vonatkozásában az eredményei megítélhetők. Az intézet feladata nem az Ormánságnak és helyi társadalmának a fejlesztése, hanem az öngyógyító és önerős „fejlődés-képességének” helyreállítása.

Feladatai:

- \* Kialakítja és rendszeresen megújítja népi szakértői bázisát és *teljessé teszi azok (szakmai) tevékenységét* képzéssel, vagy külső szakértők biztosításával.
- \* „Gyógyító” közösséget alakít ki és tart fönnt a közös értékek, célok és érdekek mentén végzett munkával.

- \* *Kidolgozza az Ormánság fejlődési stratégiaváltását.* Terveket készít, amelyek közül a koncepció és stratégia szintű terveket elfogadtatja a külső „hatalmi tényezőkkel”.
- \* *Népfőiskolát működtet*, amely valamennyi helyi ember számára nyitott.
- \* *Mintavállalkozásokat segít*, amelyek a tervezés során született projektervek megvalósításán, és a vállalkozáson túl közösségi feladatokat is ellátanak. Ilyen feladat lehet pl. kísérletek végzése, genetikai örökség megőrzése, erőforrások helyreállítása, gyakorlati képzés helyszínének biztosítása, stb.
- \* Új, illetve „rég-új” vállalkozások segítése az intézet eszközeivel: tervezés, képzés, tanácsadás, forrásszervezés, példamutatás és az újítás kockázatának átvállalása. Pl. vizes élőhelyek hasznvétele, hagyományos mesterségek újraindítása stb.

Lantos Tamás

## LEVÉL AZ OMBUDSMANNAK

*A Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának írt levelet rövidítve közöljük.*

**Tisztelt Dr. Fülöp Sándor Úr!**

**E**gy több társadalmi réteget, a környezetet, és a jövő nemzedékeket is hátrányosan érintő jogszabályra szeretnénk felhívni figyelmét, és egyben kérni közbenjárását annak módosítására.

A szóban forgó jogszabály az építési termékek műszaki követelményeinek, megfelelőség igazolásának, valamint forgalomba hozatalának és felhasználásának részletes szabályairól szóló 3/2003. (I. 25.) BM-GKM-KvVM együttes rendelet, melynek 3. § (1) bekezdése szerint: „Forgalomba hozni (továbbforgalmazni) vagy be-



építeni csak megfelelőség igazolással rendelkező, építési célra alkalmas építési terméket szabad.”

A rendelkezés az általános érvényű megfogalmazásával többek közt olyan ősi építési technológiák, anyagok alkalmazását lehetetleníti el, mint a vályog, terméskő, illetve egyéb, a természetben fellelhető, az organikus építészeti kelléktárát is meghatározó anyagok.

Bár a rendelet (és magasabb jogszabály is, a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet) megfogalmazza, hogy az építőanyagokkal, építményekkel szemben a mechanikai ellenállás és stabilitás, tűzbiztonság stb. mellett alapvető követelmény a környezetvédelem is, éppen a rendelet zárja ki / helyezi háttérbe ezen szempont érvényesülését.

A rendelet az európai uniós jogharmonizáció jegyében született, ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy több uniós tagország szabályozása is biztosítja a bontott, illetve helyi építőanyagok alkalmazásának ésszerű, költséges minősítési eljárás nélküli alkalmazási lehetőségét.

A fentiek alapján – egy élhetőbb természetes környezet, és ésszerűbb jogi környezet reményében – kérjük szíves intézkedését a szóban forgó rendelet módosítása tekintetében.

*Tisztelettel:  
Gaia Alapítvány*

*Ha egyetértesz, csatlakozz!  
gaia@gaiiaalapitvany.hu*

## ÚJRA LEGÁLIS A DISZNÓTOR


A májusban megváltoztatott kistermelői rendeletet a felálló új kormány már július 6-ai hatállyal tovább módosította. A 4/2010. (VII. 5.) VM rendelet olyan civil javaslatokat is tartalmaz, melyek a

korábbi rendeletmódosításba nem kerülhettek bele. A rendelet újabb kedvező szabályokat tartalmaz a kistermelők számára, de egy ponton sajnos szűkültek az értékesítés lehetőségei. A májustól hatályos kistermelői rendelethez képest új szabályok:

- \* A kistermelő is végezhet bizonyos szolgáltatásokat más magánszemély, kistermelő részére ételkészítés előállításánál (pl. terménytisztítás, zöldség-, gyümölcs-, olajosmag-szárítás, -örlés, -préselés). Az állat vágása és húsanak feldolgozása és ételkészítés szolgáltatási tevékenység azonban más kistermelővel nem végezhető (kivéve a hús füstöltetését).




- \* Ellenőrzött állományból származó *baromfi és nyúlféle házi vágása esetében nem kell a vágásnál a hatósági húsvizsgálatot elvégeztetni* legfeljebb heti 50 db házi tyúkféle, 25 db víziszárnyas vagy pulyka, 13 db nyúlféle vágása esetén (amennyiben az árut a településen belül, végső fogyasztó számára értékesítik). Kiskereskedelmi és vendéglátó egységek részére csak hatósági igazolással értékesíthető a szárnyasok és nyúlfélék húsa is.
- \* A falusi vendégasztal szolgáltatás és a rendezvények keretében lehetőség nyílik az ellenőrzött állományokból, helyi/házi vágásra, a hús helyben való elkészítésére, értéke-



sítésére helyben fogyasztás céljára. Tehát az ökörsütés, birkapörkölt, házi disznótor a falusi vendéglátónál és a rendezvényeken is engedélyezett mostantól. A sertés húsa csak alapos sütés-főzés után fogyasztható a résztvevők számára.

- \* A kistermelő évente legfeljebb 12 saját sertést, 24 juhot, 24 (18 hónapnál fiatalabb) kecskét és 2 (30 hónapnál fiatalabb) szarvasmarhát vágthat le, készíthet el a fogyasztók részére falusi vendégasztal szolgáltatás, rendezvény keretében.
- \* *Kistermelő is végezhet falusi vendégasztal szolgáltatói tevékenységet az általa megtermelt vagy előállított és kiegészítő alapanyagként vásárolt élelmiszer felhasználásával.*
- \* *A kistermelő felelős az általa forgalomba hozott élelmiszer biztonságáért, minőségéért.* A hatóság, ha rendelkezést tapasztal az ellenőrzés során, jogosult írásbeli felszólítással kötelezni a hiányosság kijavítására vagy a mulasztás pótlására. A hiányosság vagy mulasztás további fennállása és nagy veszélyeztetés esetén tehet további lépéseket a hatóság.
- \* *Az állati alaptermékek (tej, tojás, nyers hús stb.) és bármely feldolgozott kistermelői termék (sajt, lekvár, kolbász stb.) értékesíthető az előállítás szerinti megyében és Budapesten (régióban) vagy a gazdaság helyétől légvonalban számítva az ország területén legfeljebb 40 km távolságon belül végső fogyasztó részére, valamint boltokba és vendéglátó egységekbe, így a közvetítésbe is.*
- \* *Az értékesítési lehetőség (fent bemutatott) körzete a korábbihoz képest szűkebb.* A módosítás előtt ugyanis az állati és feldolgozott termékeket a piacra, vásárra a megyében és szomszédos megyékben, valamint Budapestre vihette a termelő. A szűkítés el-



len civil tiltakozást indítottunk, melyhez a Facebookon lehet csatlakozni:

<http://www.facebook.com/group.php?gid=112064355512568&v=wall&ref=mf>

Szabadkai Andrea

További információ az új szabályokról:

<http://www.elotiszaert.hu/bovebben.php?id=1023>

Szabadkai Andrea;  
Szövetség az Élő Tiszáért, elnökségi tag

Tel.: 06-30-768-8718;  
drótposta: info@elotisza.hu

## PROGRAMAJÁNLÓ

### Meghívó a III. Fenntarthatósági Konferenciára

Az Öko-völgy Alapítvány meghív minden kedves érdeklődőt a „Fenntarthatóság pillérei” című, háromszor egy napos konferenciájára.

Helyszín: Somogyvámos, Fő u. 38.  
(Krisna-völgy)

Időpontok: 2010. október 5., 6., 7.

A konferencia három napja a környezeti (október 5.), társadalmi (október 6.) és gazdasági (október 7.) fenntarthatóság témaköreit járja körül.

Délelőtt előadások és kerekasztal beszélgetések zajlanak, délután pedig a helyszínt biztosító Krisna-völgy ökofalu tekinthető meg, szakvezetők segítségével.

Az egyes napok délelőtti előadásainak (10.00 – 13.30) témakörei:

Október 5. (kedd) – Tények és remények. Beszéljünk a Földről!

Október 6. (szerda) – Társadalmi jelenségek Magyarországon a válságok korában

Október 7. (csütörtök) – Lehet-e gaz-



daságos, ami fenntartható?

Krisna-völgy ökológiai lábnyoma – egy ELTE-n készült tanulmány szerint – mindössze 42%-a a magyarországi átlagnak, és így fenntarthatósági határértéken belül helyezkedik el. Meggyőződésünk, hogy az ökofalvak tapasztalatai a fenntarthatóság mintáiként szolgálhatnak. Ehhez a tapasztalatcseréhez szeretnénk hozzájárulni délutáni körsétákkal, biztosítva a lehetőséget – a bemutatás mellett – a résztvevők szabad eszmecseréjéhez is.

A konferencián való részvétel díjmentes, de feltétele az előzetes jelentkezés és két kérdőív kitöltése (KEOP pályázati előírásának megfelelően).

*A jelentkezés határideje:  
2010. szeptember 25.*

Jelentkezni az alábbi e-mail címen lehet:  
[info@okovolgy.hu](mailto:info@okovolgy.hu)

*A jelentkezéskor, kérjük, feltétlenül adja meg a következőket:*

Melyik napra jelentkezik (több nap is megadható); név; lakhely: megye; e-mail cím; foglalkozás, munkahely.

A program magában foglal egy (ugyancsak díjmentes) kiadós vegetáriánus ebédet is.

Amennyiben több napra szeretne jönni, szállás saját költségre, egyénileg szervezhető. Ajánljuk Krisna-völgy vendégházát. Érdeklődés a szállásról és költségről: 06-30-631-00-63.

A konferencia az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A részletes programot várhatóan szeptember 5-ig véglegesítjük.

Kérjük, figyelje honlapunkat is!  
[www.okovolgy.hu](http://www.okovolgy.hu)

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

*Tisztelettel:  
Hosszú Zoltán  
elnök, Öko-völgy Alapítvány*

## **„A környezetvédelem filozófiai alapjai” konferencia**

Az Alapítvány az Interdiszciplináris Kutatásokért és a Filozófiai Vitakör tudományos egyesület szeretettel meghívja 2010. október 29-én, pénteken, 10.30-kor kezdődő A környezetvédelem filozófiai alapjai c. egésznapos konferenciájára.

A konferencia helyszíne:

Kőbányai Szabó Ervin Könyvtár  
a Pataki Művelődési Házban,  
Budapest, X. ker., Szent László tér 7-14.

Preferált témák a teljesség minden igénye nélkül: A környezet fogalma – A környezet mint totalitás – Az evolúciódinamika környezet-dinamikája: „A bölcső-sír dinamika”.

A környezetvédelem mint tudomány és gyakorlat – A Mesterséges Világ kialakításának hulladéka: Az elidegenített (szennyezett) környezet – Az Emberiség földi és kozmikus környezete – A környezetvédelem és a szaktudományok.

*Részvételi díj:* Hölgyeknek: 1 csomag sütemény, uraknak: 1 üveg ital.

## **FILM ÉS OLVASNIVALÓK**

**Zámborszki Ákos:**

**Utolsó előadás**

A Circo Soluna egy 20 éves múltra visszatekintő vándorcirkusz. Tagjai egy német származású család, 2 szülő és három gyerek. Valahol Európában utaznak echós szekereikkel faluról-falura, hogy vídamságot, életörömet és szeretetet vigyenek a legkisebb településekre is, hogy felidézzenek egy rég elfelejtett érzést,



amit emberiességnek hívnak.

Miért pont Magyarországot választották? Az az igazság, hogy spanyol, francia, horvát és szlovén területen való rövid próbálkozás után gyorsan kiderült, hogy az ottani hatóságok kevésbé nézik jó szemmel a vándortársulatokat. Folyamatosan zargatják és Európai Unió szabályokkal összhangban furcsa szabályozásokkal ellehetetlenítik létezésüket. Pl. nem rakhatnak tüzet, nem adnak nekik területfoglalási engedélyt stb. Furcsának tűnhet, de Magyarországon ez nem így van. Itt az emberek a kezdeti bizalmatlanság után gyorsan fölengednek és többnyire szívesen látják őket a falvakban.

Hogy éppen merre járnak, azt nem tudni, ahogy azt sem, mikor bukkannak fel valamely környékbeli településen, hogy előadásaikkal megmelengessék a helybeliek szívét. Hogy meddig maradnak még az országban rejtély, de sokat veszít az, aki legalább egyszer nem látogatja meg valamely előadásukat Európa valamely elhagyatott szegletében, mert úgy beszélnek az életről, ahogyan régen.

A vándorcirkusz család életének egy szeletét tárja elénk a film, annak természetes valójában.

*Kis kedvcsináló:*

<http://goldenrootfilm.hu/>

[cikk/8/utolso\\_eloadas1.html](http://goldenrootfilm.hu/cikk/8/utolso_eloadas1.html)

2010, színes dokumentumfilm, 88 perc

## **Paul Moray, a „favető” ember**

Paul Moray, francia irodalomtanár tanulóival gyakran rótt a Dél-Franciaországi hegyvidéket, ahol a fákhöz kötődő legendák hangulatát idézte fel. Megfigyelte, hogy a völgyekben a barack, őszibarack és szilvafák az aszályos nyarat csak állandó öntözéssel élik túl. Ennek ellenére a hegyekben – néhol magas sziklafa-

lak tetején – egészséges gyümölcsökkel megrakott gyümölcsfák is láthatók, amiket senki nem öntöz. Feltételezte, hogy az ilyen „magoncok” feltehetően eldobott gyümölcsmagból kelnek ki a sziklarepedésben. Minden erdészeti tudás és képesítés nélkül elkezdett kísérletezni. Megfigyelte, hogy a vízszintesen elhelyezett magokból két csíra bújik ki. Az egyik lefelé, a másik felfelé növekedik. A gyökér (akár évekig!) addig nő, amíg vízzel nem találkozik. A föld felszínén ekkor kel csak ki a fiatal magonc, ami – mivel központi gyökere a mélyben közvetlenül vízzel érintkezik – sokkal életerősebb mint a faiskolában nevelt gyümölcsfák. A faiskolákban átültetéskor a csemete központi gyökereit ugyanis az ásó elvágja.

Egy sziklás, kopár hegyoldalon alakította ki hosszús, kitartó kísérletezés során magonc gyümölcsöskertjét. A fákat locsolni soha nem kellett, még akkor sem, amikor több hónapig egy csepp eső nem esett. Később megalapította a „Chichourle Egyesület”-et. Munkatársai kirándulásokra vitték a gyerekeket a természetbe magokat gyűjteni, amiket azután az osztályban csíráztattak és egy másik kirándulás alkalmával, kopár hegyoldalokon vetettek el. Magántulajdonú területek esetén a tulajdonosok örültek a kéréses erdőültetésnek, hiszen ezzel a terület értéke nőtt. Az állami tulajdonban lévő területek esetében az „Administration des Eaux et Forêts” (Víz- és Erdő Hivatal) hivatalnokai addig nem reagáltak, amíg az elvetett fák el nem kezdtek nőni. Kiderült ugyanis, hogy a vetett tölgyesekben a sugárba szökő egyedek aránya magasabb volt, mint a szakemberek által ültetett, hasonló területeken. Az egyesület köztulajdon rongálásával vádolták meg és pénzbüntetéssel sújtották. Az évekig elhúzódó pereskedés folyamán Paul Moray egészsége tönkrement. A per folyamán jutott tudomására, hogy az iskolásai által telepített, több tízezer, 2-4 méter magas sűrű tölgyet, fizetett állami alkalmazottakkal az utolsó darabig kitépették.

Ezt a csapást az akkor már beteg Paul nem bírta ki. Koldusbotra jutva, betegen, mindenkitől elhagyatva halt meg.

*A fenti cikk teljes változata, illetve további információk olvashatók itt:*

<http://www.eautarcie.com/Vizonellato/6.Biotomeg/A.Uttorok.htm>

<http://meghagyok.blogspot.com/2010/07/paul-moray-faveto-ember.html>

*Az ember, aki fákat ültetett című rajzfilm megtekinthető itt:*

[http://www.youtube.com/watch?v=EIrfH\\_GO9Fs](http://www.youtube.com/watch?v=EIrfH_GO9Fs)

## Vidd híret az Örökkévalónak

Az amerikai író első, ausztráliai bennszülöttek között töltött izgalmas kalandjainak leírása után (Vidd híret az Igazaknak) második kötetében is ebbe a messzi, különös világba kalauzolja olvasóit. Morgan e művében is fájdalmas szeretettel ír Ausztrália őslakóiról, akiket két évszázad módszeres diszkriminációja szinte emberi mivoltuktól is megfosztott. Regényének hőse egy ikerpár, akiket születésük után néhány órával örökre elválasztanak egymástól – a kislány egy ausztráliai árvaházba kerül, a kisfiút egy amerikai házaspár fogadja örökbe. Mindkettejük gyermekkoruk sivár, szeretet nélküli. A Beatrice nevet kapott lány felnövekedve egy szállodában cselédeskedik, de gondolataiban mindig ott motoszkál, mennyire szeretné megismerni őseit és azok szokásait. Otthagyja munkahelyét, és elgyalogol a kietlen sivatagba, ahol találkozik egy bennszülött néptörzs maradványaival. Éveken át közöt-



tük maradvánnyal megtanulja mindazt az évezredek bölcsességét, amelyet aztán jóval később átadhat időközben rossz útra, sőt börtönbe került és életfogytiglanra ítélt ikertestvérének. A lány a bennszülöttek jogaiért harcolván utánajár, hogy Amerikában elítélt fivérét – akiről mellelleg soha nem tudja meg, milyen vérségi kapcsolat fűzi őket össze – Ausztráliába hozathassa, hogy az övéi között lehessen. Feltárja előtte az Örökkévalóság filozófiáját, amely reményt adhat minden elnyomottnak ahhoz, hogy megtalálja a helyét a világban, és a célt, amelyért érdemes élni.

*Marlo Morgan:*

*Vidd híret az Örökkévalónak*

*Magyar Könyvklub, Budapest, 2000.*

*Fordította: Sóvárgó Katalin.*

*Ha valaki könyv formájában már nem tudja beszerezni, elolvashatja itt is:*

<http://www.ujgalaxis.hu/ebooktar/viddhir2/nter3600.htm>

## Kísérletek pillepalackkal – Játék és tudomány nulla forintból!

A Szelíd energia füzetek 11. kiadványának borítóján ezt olvashatjuk: „Ne tapossa laposra a XX. század legkitűnőbb göngyöleg találmányát! PET-flakon (polietilén tereftalát): könnyű, átlátszó, jól formázható, strapabíró, tömör, sav- és lúgálló – soha ilyen edénye embernek még nem volt! Soha ennyi kincset ember még szemétre nem dobott!” A műanyagpalackok újrahasználatának sajátos módját ajánlja a szerző, dr. Rózsa Sándor kíváncsi gyerekeknek és felnőtteknek. 22 kísérletet mutat be, melyek a flakonok segítségével végezhetők el. A kezimunkával átalakított palackok a fizika rejtelseibe vezetnek be vagy éppen ötletes használati tárgyakká lényegülnek át. Megtaláljuk a kiadványban többek között a következő kísérleteket: Nagyító és dudu; Közlekedő edények – nem villamosok!; Vízára és jég-

csap, Vihar (tornádó) a biliben  
– Coriolis-erő; Rakéta-flakon. Ízelítőtől nézzük az „Iránytű PET-pohárban” című kísérletet!

„Egy kis PET-palack alsó részét vágjuk le úgy, hogy egy csészét kapjunk. Töltsük meg vízzel. Gombostűt mágnesezzünk meg valamilyen nagyobb mágnessel. Szűrjük át a tűt egy kicsi hungarocell vagy parafa golyón és óvatosan fektessük a csésze víz színeire. Bárhogy is forgatjuk el a poharat, a tű mindig egy irányba áll vissza: iránytűt kaptunk!”

*A kiadvány megrendelhető:  
Szelíd Energia Alapítvány,  
1118 Budapest, Sasadi út 24.;  
vils@freemail.hu*

## **A zöld eszme gyökerei, jelene és hatása a jövő önszerveződő közösségeinek kialakulására**

Szarvas Hajnalka szakdolgozata az eszme történetét az ősidőktől kezdi bemutatni,

majd a mozgalmat a beat nemzedéktől '68-on keresztül, az ellenkultúra-mozgalmakig. Tovább foly-



tatja a zöld politika témájában, kitérve az LMP-re, a német Zöld Pártra, és az Európai Zöld Párt, majd Obama „Green New Deal” irányzata kapcsán globálisabb szemszögből is megvilágítást ad. Az eszmétörténeti résznél összekapcsolja az alternatív mozgalmakat a spiritualitással, bemutatja, hogy

az értékvesztett társadalmak fiataljai milyen irányokban keresik az elveszett értékeket. Végül a jövőkutatók eredményeit felhasználva rámutat a felnövekvő generáció értékrendjében, életstílusában, gondolkodásmódjában bekövetkező változásokra, különös tekintettel a Kulturális Kreatívok csoportjára, melyek egyértelműen ezen eszmék hatását tükrözik, illetve arra, hogy mindez milyen új típusú demokráciák, társadalomszervezési rendszerek kialakulásához vezethet.

*A szakdolgozat szerkesztőségünkötől,  
e-mailben elkérhető vagy letölthető itt:  
<http://lmv.hu/node/5745>*

**Szerkesztőség:** Élőfalu Hálózat 7478 Bárdudvarnok, Visnyeszéplak 48.

T: 06-82-721-877, fényposta: namzi@tvn.hu

**Szerkesztették:** Zaja Péter – namzi, Kajner Péter ([kajnerp@elotisza.hu](mailto:kajnerp@elotisza.hu)), Mohácsi Ferenc, Zimmermann Dániel ([zdaniel@freemail.hu](mailto:zdaniel@freemail.hu))

**Tördelés:** Kiss Kornél. **Közreműködött:** Almássy Tamás, Barsi Attila, Czumpf Attila, Fridrich Ágnes, Lakatos Géza, Lantos Tamás, Narancsik Imre, Petró Tamás, Szabadkai Andrea, Szabó Miklós, Pócze Vilmos, Rózsa Sándor, Tóth Miklós, Zimmermann Dániel

**Lektorálta:** Kajner Péter

Továbbra sincs konkrét előfizetési díj, minden olvasót (különösen a papír alapú változatot igényelőket) arra kérünk, hogy anyagi lehetőségeihez mérten támogassa a munkánkat. A befolyt összegekből álljuk a technikai rész költségeit. Postabélyeget is elfogadunk! Bankszámlaszám: OTP 11743002-20148292 (Visnyeszéplaki Faluvédő és Közművelődési Egyesület)

Készült a **Visnyeszéplaki Faluvédő és Közművelődési Egyesület,**  
a **Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa** és  
a **HUMUSZ** támogatásával.